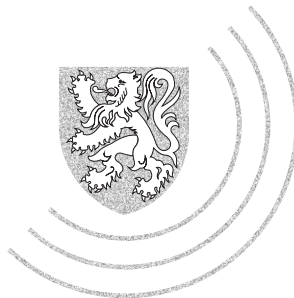

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

5 november 2001

BELEIDSBRIEF

Onderwijs en Vorming

Beleidsprioriteiten 2001-2002

ingediend door mevrouw Marleen Vanderpoorten,
Vlaams minister van Onderwijs en Vorming

INHOUD

	Blz.
1. Waardering van het leerkrachtenberoep	4
2. Waardering van het technisch- en beroepssecundair onderwijs	9
3. Vereenvoudiging van de regelgeving	11
4. Kwaliteitszorg en -bewaking optimaliseren	12
5. Finaliseren en uitvoeren van het decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties in het secundair onderwijs	13
6. Het onderwijs afstemmen op de verschillen tussen leerlingen en tussen cursisten	14
7. Wegwerken van mogelijke financiële drempels	17
8. Het draagvlak van de scholen en de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) versterken	18
9. Informatie- en communicatietechnologie (ICT) integreren	19
10. Een participatieve schoolcultuur stimuleren	21
11. Leerplicht, leerrecht en leerlingenrechten	22
12. Hertekenen van het onderwijslandschap leerplichtonderwijs	23
13. Het hoger onderwijs versterken in de uitvoering van zijn maatschappelijke opdracht	24
14. Leren uitbouwen tot een proces dat de hele levensloop omspant : "levenslang en levensbreed leren"	28
15. Kleurrijk Vlaanderen	30
16. Het onderwijs internationaliseren	31

De voorbije twee jaar zette ik heel wat projecten op stapel. Verscheidene daarvan werden inmiddels gefinaliseerd en zullen verder in het onderwijsveld worden geïmplementeerd. Naast de zorg voor deze implementatie en de finalisering van lopende projecten, zullen tijdens het komende werkingsjaar de beleidsprioriteiten -die ik in mijn beleidsnota formuleerde- verder worden uitgewerkt.

Bij hervormingen in het onderwijs valt steeds weer op hoezeer alle aspecten van dit domein met elkaar vervlochten zijn. Iedere geplande verandering beroert steeds aspecten die oorspronkelijk niet het doelwit van de verandering waren.

In eerste instantie is er de samenhang van de verschillende onderwijsniveaus die een comprehensieve benadering van het onderwijs vereist. Veranderingen in het basisonderwijs kunnen niet succesvol worden aangepakt zonder rekening te houden met de implicaties ervan voor het secundair onderwijs en eventueel ook voor de andere niveaus. Verder is er de impact van personeelsmateries op de onderwijskundige mogelijkheden van de schoolorganisatie en de ingrepen van een onderwijskundige hervorming op het personeelsbeleid. Participatie in het onderwijs kan niet worden losgekoppeld van de discussie over rechten en plichten van verschillende actoren of van de toegang van verschillende bevolkingsgroepen tot het onderwijs. Levenslang leren brengt de samenhang van alle onderwijsniveaus, maar ook de samenhang van onderwijs met het leeraanbod van andere verstrekkers meer dan ooit op het voorplan. Levenslang leren vraagt aandacht voor de aansluiting van enerzijds onderwijs en vorming en anderzijds het beroepsleven, maar kan evenmin de sociaal-culturele ontwikkeling van de individuen veronachtzamen.

De versterking van het draagvlak van de scholen, de leerkrachten en de centra voor leerlingenbegeleiding is een antwoord op de maatschappelijke vragen waarmee het onderwijs wordt geconfronteerd. Samenwerking met welzijn, maar ook een intensere samenwerking met het jeugdbeleid en de ruimere jeugdsector kan nieuwe impulsen creëren en tegelijk schaaffecten verwezenlijken.

Het blijvend realiseren van een kwaliteitsvol onderwijs vereist dan ook een gecoördineerd beleid. Samen met mijn collega's blijf ik een gecoördineerd algemeen beleid van de Vlaamse regering nastreven.

Met deze beleidsbrief worden de basisopties voor het regeerprogramma en de beleidsnota 'Onderwijs en Vorming' verder uitgewerkt. De beleidsbrief is de weergave van mijn visie en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

1. Waardering van het leerkrachtenberoep¹

Tijdens het najaar van 2001 zullen de conclusies van het maatschappelijk debat, inclusief de resultaten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en deze van de evaluatie van de lerarenopleiding worden gebundeld tot een globaal concept over de waardering van de leerkrachten. Dat concept zal vertaald worden in een samenhangend geheel van beleidsvoorstellen. Tijdens dit werkingsjaar zal ook werk worden gemaakt van een vademecum waarin de rechten en plichten van de leerkrachten worden verduidelijkt. Voor starters in het onderwijs zal een handige brochure worden uitgewerkt.

De verhoogde werkdruk en taakbelasting van de leerkrachten noodzaakt de overheid de omstandigheden te verbeteren waarin de leerkrachten les geven. Daarom werden in de laatste collectieve arbeidsovereenkomsten (CAO V en VI) maatregelen opgenomen die gericht zijn op het verbeteren van hun werkcomfort.

Vanaf 1 september 2001 ontvangen leerkrachten in het secundair onderwijs, die een afwezige collega gedeeltelijk vervangen, voor deze bijkomende opdracht een volledige vergoeding. Wie bijkomende prestaties levert, moet hiervoor ook degelijk worden verloond. De maximum-prestaties van de administratieve medewerkers werden vanaf 1 september 2001 in alle scholen van het basis- en secundair onderwijs teruggebracht tot 36 uur.

De afgelopen jaren kreeg het basisonderwijs al een flinke financiële injectie door de zogenaamde Polder- en Tivoli-akkoorden. Deze akkoorden zorgden voor een stijging van het werkingsbudget met € 76 921 360,74 gespreid over de begrotingsjaren 1998–2006. In 2000 werd het budget nogmaals verhoogd met € 9 890 951,63. CAO V verhoogde dit bedrag in 2001 en 2002 telkens met € 6 197 338,12. Deze middelen moeten worden aangewend voor administratief- en of beleidsondersteunend personeel. Tegen 2006 zal de verhoging van het werkingsbudget basisonderwijs € 99 206 988,61 bedragen. In CAO VI werd overeengekomen het werkingsbudget te verhogen met € 19 831 481,98. Deze extra middelen worden toegekend vanaf het schooljaar 2002–2003 en moeten worden aangewend voor het in dienst nemen van administratief personeel in zowel het buitengewoon als het gewoon basisonderwijs.

Vanaf 1 september 2001 wordt een afzonderlijk urenpakket voor kinderverzorgers in het kleuteronderwijs toegekend en heeft elke school waar kleuteronderwijs aanwezig is, recht op aanvullende lestijden lichamelijke opvoeding. Voor zowel de kleuteronderwijzers als de onderwijzers wordt de maximum-hoofdopdracht gereduceerd van 28 naar 27 lestijden. Elke school moet dit realiseren via planlastvermindering of klasdoorbrekend werken. Sinds vorig schooljaar worden kleuters tussen 2,5 en 3 jaar die op de eerste schooldag van februari 2001 instappen in het onderwijs, meegeteld voor de berekening van het werkingsbudget en lestijdenpakket.

¹ Met leerkrachten wordt hier bedoeld alle personeelscategorieën in het leerplichtonderwijs (inclusief kleuteronderwijs), het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs.

Om te vermijden dat scholen door de verhoogde stookolieprijzen minder kunnen besteden aan didactisch materiaal en het onderhoud van de gebouwen, heeft de Vlaamse regering voor het begrotingsjaar 2001 een extra bedrag vrijgemaakt van € 4 957 870,50. Het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs krijgen hiervan € 3 718 402,87 (€ 1 239 467,62 gaat naar het hoger onderwijs). Daarvan is 60%, zijnde € 2 231 041,72 bestemd voor het basisonderwijs.

De maatregelen uit de CAO VI die te maken hebben met het comfort en de werkdrukverlaging en een decretale rechtsgrond nodig hebben, worden verzameld in het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV:

- CAO VI zorgt voor de verhoging van het werkingsbudget van het basisonderwijs voor de aanwerving van administratief personeel (zie hoger).
- Het intrekken van de besparingsmaatregel van 2,5% op het lesurenpakket van het secundair onderwijs werd overeengekomen in CAO V en bekrachtigd bij onderwijsdecreet XII. CAO VI voorziet in de stopzetting van de besparingen op het ondersteunend personeel en in een ruimere omkadering uitsluitend gebaseerd op een puntensysteem (zie verder).
- CAO VI kent in het schooljaar 2002-2003 7000 uren-leraar toe aan de scholengemeenschappen, bestemd voor verdeling onder de scholen van de scholengemeenschap.
- Vanaf het schooljaar 2001-2002 wordt het aantal organiseerbare plage-uren beperkt. Voor het schooljaar 2001-2002 geldt een reductie tot 2,63%, geleidelijk afnemend tot 1,3% in het schooljaar 2004-2005. Het reductiescenario zal vanaf het schooljaar 2002-2003 worden toegepast op het niveau van de scholengemeenschap. Voorlopig geldt het schoolniveau als toepassingsbasis.
- Vanaf het schooljaar 2001-2002 zullen leerkrachten van het secundair onderwijs nog enkel met door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde lesuren (uitgezonderd plage-uren) kunnen worden belast. Wijkt een inrichtende macht hiervan af, dan moet zij de aldus gepresteerde uren zelf bekostigen.
- Voor het schooljaar 2001-2002 worden de plage-uren van de praktijkleerkrachten (tweede, derde en vierde graad) afgeschaft en hun minimum- en maximumprestaties gelijkgeschakeld aan 30 uren. Vanaf het schooljaar 2002-2003 wordt het minimum gebracht op 29/30.
- Voor het personeel in een centrum voor leerlingenbegeleiding worden diverse maatregelen ter verlichting van hun werkdruk opgenomen.
- Voor het hogescholenonderwijs wordt een opzeg voor tijdelijke personeelsleden voorzien en de verhoging van het benoemingspercentage geregeld.

De resultaten van de eerste fase van de loonstudie kregen reeds hun beslag in de lineaire loonsverhoging en zullen verder in verschillende initiatieven worden verwerkt. In december 2001 wordt in uitvoering van CAO VI een eerste stap gezet in de lineaire loonsverhoging van 3%. De lonen verhogen met 1%. CAO VI verhoogt ook de jaarwedde van de directeurs van de basisscholen vanaf 1 september 2002 in functie van het aantal leerlingen. Ondertussen zal de tweede fase van de loonstudie worden opgestart.

Tengevolge van CAO V wordt de uitgestelde bezoldiging van het tijdelijk personeel vanan 2001 verhoogd door de afschaffing van de indexbeperking over een periode van 3 jaar. De weddenscalen van logopedist, ergotherapeut, kinesist, maatschappelijk assistent, verpleger worden verder opgetrokken naar de weddenschaal van regent.

Een werkgroep zal de verloning, de prestatieregeling en de vakantieregeling van het paramedisch personeel binnen het onderwijs (basis, secundair en CLB) en de welzijnssector in kaart brengen. Op basis hiervan zal ik een voorstel uitwerken en bespreken met vakorganisaties en koepels.

De Vlaamse regering zal op basis van de voorstellen van een werkgroep een decretale regeling uitwerken voor het personeel van de Brusselse Kinderdagverblijven, die tevens voorziet in een normenstelsel dat gebaseerd is op dat van Kind en Gezin .

- **Opvang van het leerkrachtentekort**

Kwaliteitsvol onderwijs kan slechts worden gegarandeerd als scholen over voldoende en gekwalificeerde leerkrachten kunnen beschikken. Om het tekort aan leerkrachten in het lager en secundair onderwijs op te vangen, werden een hele reeks beleidsmaatregelen uitgewerkt, die allen tot doel hebben de arbeidsreserves maximaal te benutten.

De vervangingspool, ingevoerd sedert het schooljaar 2000-2001, is voor het schooljaar 2001-2002 grondig gewijzigd en aantrekkelijker voor de scholen. Dit wordt trouwens bevestigd door de inschrijvingscijfers. Omdat meer scholen in het poolsysteem stappen, kunnen meer interimarissen starten met een grotere arbeidszekerheid.

De laatstejaarsstudenten van de lerarenopleiding zullen voor langere, aanéénsluitende periodes kunnen worden ingeschakeld in het lesgeven. Deze zelfstandige stageopdrachten van deze laatstejaars kunnen bijdragen tot een win-winsituatie voor zowel de opleiding als de stage-school. Deze maatregel wordt bij wijze van leerexperiment ingevoerd en zal grondig worden geëvalueerd.

Samen met hogescholen en andere opleidingsinstanties zal worden onderzocht hoe (werkloze én werkende) kleuteronderwijzers en regenten lichamelijke opvoeding tot onderwijzer kunnen worden bijgeschoold.

De uitstroom van oudere leerkrachten – door enerzijds een vergrijzing van de bevolking en anderzijds het bestaan van uitstapregelingen – vormt een belangrijke oorzaak van het leerkrachtentekort. Voor de komende drie schooljaren wil ik deze uitstapmogelijkheden dan ook beperken.

Door versoepeling en vereenvoudiging van de regelgeving zullen – althans voor een overgangperiode – de drempels worden weggewerkt, die mensen weerhouden in het onderwijs te stappen. Ik denk daarbij onder meer aan de overstap naar het onderwijs vanuit een andere beroepssector, bijzondere pedagogische bekwaamheid, opentrekken van de categorie bekwaamheidsbewijzen "andere", erkenning van buitenlandse diploma's.

Het systeem van detacheringen zal op zijn relevantie en doelmatigheid worden afgetoetst. In een periode waar er te weinig leerkrachten worden gevonden om voor de klas te staan, kan het bestaande systeem niet langer worden verantwoord.

De collectieve arbeidsovereenkomst VI houdt eveneens rekening met de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt en voorziet in een aantal specifieke maatregelen om het tekort aan leerkrachten op korte termijn terug te dringen. Vanaf schooljaar 2001-2002 zullen directies een beroep kunnen doen op beroepssegmenten waarvoor nog arbeidsreserves bestaan. Zo kunnen kinderverzorgsters in het kleuteronderwijs aan de slag. Omdat het tekort aan leerkrachten het grootst is in Brussel, voorziet CAO VI vanaf 1 september 2002 een premie voor wie lesgeeft in Brussel en slaagt in een taalexamen. Voor de voorbereiding op dat examen wordt gezorgd voor een gerichte ondersteuning.

Net vóór de zomervakantie heb ik een campagne gelanceerd om het leerkrachtenberoep te promoten. Volgend jaar zal ik die campagne herhalen.

- **Human resource management (HRM)-beleid**

Op termijn zal een themadecreet rond human resource management worden voorbereid. Dit jaar zullen in onderwijsdecreet XIV reeds een aantal elementen aangaande HRM worden geregeld. Dit zal de scholen en de directeurs ertoe aanzetten een modern en degelijk personeelsbeleid te voeren. Voor alle onderwijsniveaus en -netten zal een sluitend kader worden uitgetekend voor instrumenten als functiebeschrijvingen en evaluaties. Op die wijze zal de situatie van personeelsleden met opdrachten in meer dan één onderwijsniveau en/of net meteen duidelijk zijn.

Verouderde vormen van personeelsbeleid zullen worden afgebouwd. Inzake tucht en evaluatie zal worden gezorgd voor vernieuwde en effectieve beroepsprocedures. De laagdrempeligheid van deze procedures en het juridisch gezag van de uitspraken van de beroepsorganen vormen daarbij een bijzonder aandachtspunt.

De mandaatvergoeding voor directeurs die belast zijn met de functies van algemeen directeur en coördinerend directeur en verantwoordelijkheid dragen voor minimum 2000 leerlingen is geregeld. Dit is de eerste stap in de richting van de financiële waardering van deze leidinggevenden. Op grond van de ervaringen in de CLB en de besprekingen met de onderwijspartners wordt het principe van het mandaat voor directeurs van scholen geleidelijk ingevoerd in het secundair en het volwassenenonderwijs. Deze invoering zal worden geëvalueerd, vooraleer de beslissing over de invoering in het basisonderwijs valt. De terugvalpositie voor de mandaathouders wordt decretaal geregeld. Mandaten en wedde-aanpassingen zullen worden aangevuld met gerichte opleidingen om de expertise van de directeurs te ondersteunen.

De gesubsidieerde contractuelen (GESCO's) worden vanaf 1 januari 2002 contractuelen voor onbepaalde duur ten laste van het departement Onderwijs. De voorziene loonsverhoging en statuutsverbetering van de gesubsidieerde contractuelen zullen voor meer continuïteit en kwaliteit bij deze personeelsgroep zorgen.

De stelsels van deeltijds of flexibel werken die momenteel in het onderwijs bestaan, zijn zeer verscheiden en ondoorzichtig. De verschillende systemen van verlof, afwezigheid, terbeschikkingstelling en dergelijke zullen worden geëvalueerd en geharmoniseerd tot een transparant en eenvoudig geheel. Dit kan via verschillende formules van "loopbaankrediet", die mogelijk maken dat leerkrachten hun carrière in elke fase bewust kunnen plannen.

- **Erkenning professionaliteit van de leerkrachten**

Door de planlast kritisch te bevragen en meerdere opvragingen van dezelfde gegevens te vermijden, wil ik het personeelscomfort in het onderwijsveld verhogen. Zowel vanuit de onderwijsinspectie als vanuit de administratie worden een aantal initiatieven hiertoe genomen. De inspectie streeft naar een meer centrale aanpak van de gegevensverzameling en een betere ondersteuning van en communicatie met de door te lichten scholen, wat zal resulteren in een beperking en vereenvoudiging van het voorbereidende werk van de scholen bij een doorlichting. In de aanloop naar de doorlichting zal een inspecteur optreden als contactpersoon, de nadruk ligt op teamgesprekken, de scholen en centra duiden een verantwoordelijke aan die op vraag documenten ter beschikking stelt, zodat niet alles gekopieerd en/of verhuisd hoeft te worden. Bij het uitwerken van nieuwe regelgeving (onder andere over kinderverzorgsters en lichamelijke opvoeding in het kleuteronderwijs) gaat speciale aandacht naar eenvoud. Een nauwere samenwerking tussen basisscholen zal bijdragen tot een grotere efficiëntie inzake administratief beheer. In het kader van het nieuw gelijke kansenbeleid zullen scholen niet langer aanwendingsplannen moeten voorleggen. Duidelijke, beknopte doelstellingen zullen volstaan. Zowel bij het basis- als het secundair onderwijs verdwijnt het dubbel opvragen van gegevens en worden de gegevens op de documenten "jaarlijkse inlichtingen" tot een minimum beperkt. Op het niveau van het secundair onderwijs krijgen de schooldirecties een ruimere bevoegdheid voor de wettiging van schoolverlet, zullen bepaalde documenten niet meer moeten opgestuurd worden naar het departement, vervalt de administratieve dossierbehandeling voor "afwijkende organisatie schooljaar" en dient geen afwijkingsaanvraag meer te worden voorgelegd voor extramurosactiviteiten.

De verantwoordelijkheid voor planlastvermindering ligt echter niet alleen bij de overheid. Daarom heb ik de inrichtende machten en scholen een omzendbrief gestuurd, waarin ik deze initiatieven verduidelijk. Tevens doe ik daarin een dringende oproep aan alle onderwijsactoren (koepels, begeleidingsdiensten, vakbonden en de scholen zelf) om een evenwaardige inspanning naar vermindering van planlast te leveren. Het is de bedoeling op termijn samen met alle onderwijsinstanties een protocol te sluiten met daarin een reeks concrete engagementen voor de vermindering van planlast.

In ieder geval zal de overheid ervoor zorgen dat de doelstellingen die ze vastlegt in de eindtermen, om te garanderen dat alle leerlingen en cursisten kunnen genieten van een kwalitatief onderwijs, beperkt blijven tot minima. De inspectie zal er in haar beoordeling van de leerplannen op toezien, dat deze nog voldoende ruimte laten voor invulling door de leerkrachten-teams.

2. Waardering van het technisch- en beroepssecundair onderwijs

- **De schoolverlaters stevige startkwalificaties verstrekken**

De overheid wil ook de leerlingen van het buitengewoon secundair beroepsonderwijs stevige startkwalificaties verstrekken. Met ingang van 1 september 2002 zal een nieuwe, vereenvoudigde en geactualiseerde opleidingenstructuur worden ingevoerd, waarbij – in tegenstelling tot nu – voor iedere opleiding minimale basisvaardigheden zullen worden vastgelegd.

- **Een actieplan uitwerken**

De denkgroep van de Koning Boudewijnstichting "Waardering technische beroepen in de maatschappij" heeft een interimrapport afgeleverd. Het eindrapport zal in de lente van 2002 worden voorgelegd. De daarin geformuleerde voorstellen zullen de basis vormen voor beleidslijnen die kunnen bijdragen tot de maatschappelijke waardering van het technisch en beroepsgericht onderwijs.

Ondertussen worden reeds een aantal maatregelen genomen om het technische en beroepssecundair onderwijs te versterken.

Verbetering van de leerlingenoriëntering

Specifieke projecten van scholengemeenschappen gericht op een betere oriëntering in de eerste graad en doorstroming in de tweede en derde graad worden aangemoedigd. De autonomie en de polyvalentie van de eerste graad staan hierbij centraal. Het aanbod van de tweede en derde graad zal zonodig worden herschikt zodat leerlingen een adequate en realistische maar niet te specialistische studiekeuze kunnen maken. De door de overheid doorgevoerde reductie van het globaal studieaanbod vormt het kader waarbinnen de partners in de scholengemeenschap afspraken maken over de lokale invulling van hun aanbod. Inspanningen om leerlingeneriëntering te verbeteren zullen afdoende worden begeleid, onder meer in samenwerking met de centra voor leerlingenbegeleiding.

Technologische opvoeding

De technologische vormingscomponent in het basis- en het secundair onderwijs wordt aangescherpt. Op basis van een uitgewerkt referentiekader en methodologie zullen – in samenspraak met het onderwijsveld – goede praktijkvoorbeelden worden ontwikkeld. Leerkrachten krijgen op die wijze een actieve inbreng in hun eigen nascholing. Door terugkoppeling van de ervaringen zullen tijdens dit proces de eindtermen worden bijgesteld. Daarnaast gaf ik de opdracht een voorstel uit te werken om – bij wijze van experiment – vanaf 2003 in een beperkt aantal scholen te starten met een gemeenschappelijk tweede jaar (van de eerste graad) met versterkte aandacht voor technologische opvoeding.

Regionale technologische centra.

Door de snelle technologische evolutie worden het initieel onderwijs, het vervolgonderwijs en het onderwijs voor werkenden voor zware investeringen in hoogwaardige infrastructuur en didactisch materiaal geplaatst. Om de beschikbare middelen efficiënt aan te wenden en versnippering tegen te gaan, werd een regionaal samenwerkingsplatform opgericht, het zogenaamd "regionaal technologisch centrum". Dit centrum treedt op als een netoverschrijdend centrum dat gericht is op het afstemmen van de vraag naar en het aanbod van infrastructuur,

apparatuur en stages (zie stagedatabank) en op de ontwikkeling van leermateriaal en uitwisseling van expertise. De financiële inbreng wordt gedeeld door overheid en bedrijfsleven. De regionale inbedding garandeert de uitbouw in functie van specifieke behoeften en mogelijkheden, zodat de centra weliswaar gemeenschappelijke doelen nastreven maar onderling van elkaar kunnen verschillen. Het is de bedoeling om op termijn de beleidsdomeinen economie en tewerkstelling bij dit project te betrekken. Vooralsnog heeft onderwijs het startschot gegeven door vanaf 1 september 2001 drie centra (Hasselt, Mechelen en Zuidwest Vlaanderen) te erkennen en te subsidiëren. Het is de bedoeling dit aantal geleidelijk uit te breiden over heel Vlaanderen. Na een verkennende fase zal de werking van de opgerichte centra in de loop van 2002 op kruissnelheid komen. De overheid zal de doelmatigheid van dit innoverend initiatief nauwlettend bewaken.

Stagedatabank

Een centrale stagedatabank kan vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen. De wensen en de leerlingenprofielen van scholen worden aldus gekoppeld aan stageplaatsen in bedrijven uit de profit- en de non-profit sector. De Kamer van Koophandel Antwerpen heeft ter zake met succes heel wat baanbrekend werk verricht. Om deze aanpak geleidelijk in alle Vlaamse provincies te introduceren, zal het systeem vanaf 1 januari 2002 worden overgedragen naar het departement onderwijs. Het departement zal instaan voor de toepassing en de financiering ervan. De Kamer van Koophandel zal de marketing blijven verzorgen.

Leerlingenstages

De werkervaringscomponent binnen de derde- en vierdegraadsopleidingen zal de aansluiting op de arbeidsmarkt verstevigen. In het verleden is men er niet steeds in geslaagd elke leerling een stageplaats aan te bieden. Leerlingenstages mogen evenwel geen verkapte tewerkstelling vormen. De stagebegeleiding vanuit de scholen dient te worden geoptimaliseerd. De periodes waarbinnen scholen stages kunnen organiseren, zijn – in overleg met het federale ministerie van tewerkstelling en arbeid – vanaf het schooljaar 2001–2002 duidelijk afgebakend. Er wordt gewerkt aan bijkomende stagerichtlijnen op basis van het uitvoerig advies van de Vlaamse onderwijsraad. Hierbij zal een minimum aan krachtlijnen in combinatie met de autonome invulling door de lokale onderwijsverstrekkers voorop staan. Tevens zal een kader worden gecreëerd om – op vrijwillige basis en in een beperkt aantal scholen – te experimenteren met stages die een groter aandeel van het lesvolume omvatten.

Creëren van post to post uitwisselingen: bedrijfsstages van leerkrachten en vice versa

Het technisch en beroepssecundair onderwijs kampt inzake personeelsbeleid met een aantal organisatorische en inhoudelijke problemen: personeelstekorten, zware belasting, dringende en dwingende behoefte aan nascholing, gebrekkige mobiliteit tussen onderwijs en beroepswereld. Elke school zal een flexibeler personeelsbeleid kunnen voeren. Mobiliteit tussen onderwijs en bedrijfswereld zal worden gestimuleerd. De school zal de mogelijkheid krijgen om op soepele wijze personeel uit het bedrijfsleven voor korte en/of langere periodes in te zetten via post-to-post uitwisseling. In het kader van de nascholing zullen bedrijfsstages worden gestimuleerd. De regionale technologische centra kunnen geschikte ontmoetingsplaatsen zijn voor leerkrachten en bedrijfswereld. Deze contacten kunnen leiden tot wederzijdse uitwisseling en bijscholing.

- **Modulariseren van het beroepsonderwijs**

In het kader van de verdere realisatie van de modulaire opleidingsstructuur en modulaire beroepsopleidingen zullen de nieuw ontwikkelde beroepsprofielen uit de verschillende sectoren (auto, bouw, grafische technieken, handel, hout, kleding, lichaamsverzorging, mechanica-elektriciteit, personenzorg, koeling en warmte, textiel, voeding) worden verwerkt en vertaald naar de aanverwante studiegebieden. Om een zo breed mogelijk draagvlak te bekomen, zal in de loop van dit schooljaar een terugkoppeling plaatsvinden van de nieuw ontwikkelde modulaire beroepsopleidingen naar de "sectorcommissies TSO-BSO" van de Vlaamse Onderwijsraad (VIOR). In samenwerking met de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen (SERV) zullen de nodige relaties gelegd worden tussen de gevraagde kwalificaties (arbeidsmarkt) en de startkwalificaties (onderwijs).

Deze modulaire beroepsopleidingen bestrijken enkel het beroepsgericht gedeelte van een volledige opleiding in het voltijds onderwijs. Een beroepsgerichte module bevat omwille van het geïntegreerd werken, naast basiscompetenties en sleutelvaardigheden ook ondersteunende basisvorming. De resterende basisvorming – die momenteel nog via de klassieke vakkenstructuur wordt gerealiseerd – zal in de vorm van modules worden uitgewerkt.

Voor de uitvoering van het experiment in de scholen wordt voorzien in bijkomende niet-organieke omkadering voor conceptuele voorbereiding respectievelijk implementatie van het project. Vanaf het schooljaar 2001-2002, wordt deze omkadering verhoogd. Deze bijkomende middelen zijn nodig om het indringend veranderingsproces van nu tot het einde van het schooljaar 2006-2007 mogelijk te maken.

Om in het kader van een leven lang leren de nodige bruggen te kunnen slaan tussen de verschillende onderwijsvormen en -structuren zal de voorbereiding van de invoering van de modulaire beroepsopleidingen voor de studiegebieden auto, bouw, handel, mechanica-elektriciteit en personenzorg in het volwassenenonderwijs (in samenwerking met de Dienst voor Onderwijsontwikkeling) worden verder gezet. De samenwerking tussen de onderwijssector, het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) zal uitmonden in het toepassen van dezelfde modulaire opleidingsstructuren en samenwerkingsverbanden op regionaal vlak.

3. Vereenvoudiging van de regelgeving

De vereenvoudigingsbeweging die met deze legislatuur werd opgestart, omvat voor onderwijs naast een reeks beperkte en haalbare acties op korte termijn, een aantal plannen die over meerdere jaren lopen zoals de hertekening van het onderwijslandschap, de hervorming van het tertiair onderwijs (zie verder) en het herzien van de regelgeving voor het ondersteunend personeel.

Op dit ogenblik is de regelgeving inzake het administratief ondersteunend en opvoedend hulppersoneel zeer ingewikkeld. Daarom werd een nieuw concept uitgewerkt, waarbij de nadruk ligt op de regionale verantwoordelijkheid voor een team van ondersteunende personeelsleden. Een scholengemeenschap kan beschikken over een team aan ondersteunende personeelsleden en hen inzetten waar nodig. Concreet betekent de vereenvoudiging één bereke-

ningswijze voor de omkadering, namelijk het puntensysteem, het toekennen van een punten-enveloppe aan de scholengemeenschap, de vereenvoudiging van de reffectatie- en wedertewerkstellingsregeling en de creatie van mogelijkheden tot bevordering. Instellingen die niet tot een scholengemeenschap behoren krijgen een aparte regeling.

Met de themadecreten waarin alle regels met betrekking tot één welbepaalde thematiek worden samengeschreven, probeer ik eveneens een stap in de richting van de vereenvoudiging te zetten. De themadecreten geven immers een totaaloverzicht van de reglementering van een domein zonder dat men deze in afzonderlijke niveaudecreten bij elkaar moet sprokkelen.

De vereenvoudiging mag zich evenwel niet beperken tot specifieke projecten. De aandacht voor en de bereidheid tot vereenvoudiging dient alle regelgevend werk te sturen. Daarom zal het departement zich de technieken van het reguleringsmanagement eigen maken. Onderwijs zal constructief meewerken aan de voorstellen ter zake van de Kenniscel Reguleringsmanagement.

4. Kwaliteitszorg en –bewaking optimaliseren

- **Doelmatigheid van inspectie en begeleiding**

Bij de beleidsnota is aangekondigd dat tijdens deze regeerperiode duidelijke beheersafspraken zullen worden gemaakt met de pedagogische begeleidingsdiensten en met de onderwijsinspectie. Een extern studiebureau kreeg de opdracht een doelmatigheidsanalyse van de betrokken diensten en de dienst voor onderwijsontwikkeling door te voeren. Op basis van de doelmatigheidsanalyse zal het mogelijk zijn de regelgeving inzake de inspectie en de begeleidingsdiensten aan te passen en binnen de aangepaste regelgevende structuur te komen tot beheersovereenkomsten. Daarin zullen – aan de hand van meetbare indicatoren – bindende afspraken worden vastgelegd met de onderwijsinspectie, de pedagogische begeleidingsdiensten en de dienst voor onderwijsontwikkeling voor de opdrachten die tot het domein van de studieopdracht behoren. De indicatoren dienen ruimer te worden begrepen dan uitsluitend outputindicatoren.

In zijn doelmatigheidsanalyse dient het bureau aan te geven op welke vlakken er knelpunten werden vastgesteld, en wat de oorzaken zijn. Dit doet het bureau zowel op het niveau van de functionering van elk van de drie geledingen van de kwaliteitsdriehoek afzonderlijk, als op het niveau van de onderlinge relaties. Het bureau bevraagt de klanten van de diensten (de minister, schoolbesturen, directies, leerkrachten, administratie, de erkende koepels van ouderverenigingen en de leerlingenkoepelverenigingen). De bevraging van de verschillende actoren rond elkaars functioneren wordt geacht tot de klantenbevraging te horen. Het bureau voert een literatuurstudie uit van de in het buitenland bestaande systemen van kwaliteitscontrole in het onderwijs. Het dient aan te geven welke bestaande modellen een oplossing kunnen bieden voor knelpunten die bij de doelmatigheidsanalyse zijn gebleken of welke modellen een meer doelmatige kwaliteitscontrole kunnen bevorderen.

Los van deze studie zal de rol van de onderwijsinspectie bij de controle op de veiligheid en gezondheid in de scholen duidelijker worden afgelijnd. De onduidelijkheid van deze rol heeft reeds tot heel wat discussie en verwarring over verantwoordelijkheden aanleiding gegeven. De inspectie zal op basis van een gestandaardiseerde index bepaalde aspecten van welzijn op het werk tijdens de doorlichtingen evalueren.

- **Metten van leerlingenprestaties**

Twee bestaande toetsen voor de eindtermen basisonderwijs, "wiskunde" en "begrijpend lezen" worden uitgetest in een peilingsproef. Peilingsproeven dienen in de eerste plaats om de haalbaarheid en de implementatie van de eindtermen na te gaan. Deze peilingsproef dient als een testcase om na te gaan hoe de afnamen optimaal kunnen gebeuren.

Om de loopbanen en leerwinst van leerlingen en de gevolgen en de effectiviteit van beleidsmaatregelen en onderwijsinnovaties daarop na te gaan, werd recent een steunpunt opgericht. Dat steunpunt zal zich toespitsen op het uitvoeren van longitudinaal onderzoek naar schoolloopbanen en de overgang van school naar werk. Het steunpunt zal verder bouwen op de loopbaangegevens die het Departement Onderwijs in haar databanken verzamelt. Een belangrijke doelstelling van het onderwijsbeleid is onder meer het bestrijden van de maatschappelijke dualisering. Om die doelstelling te realiseren, werkt de overheid een gelijke kansenbeleid uit en stelt ze daarvoor de nodige middelen ter beschikking van de scholen. Het is dan ook noodzakelijk dat de overheid kan nagaan welke de effecten zijn van dat beleid en welke evolutie daarin optreedt.

5. Finaliseren en uitvoeren van het decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties in het secundair onderwijs

Het parlement zal -op basis van het advies van de Raad van State- naar een oplossing zoeken om het decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties in het secundair onderwijs met de grondwet te verzoenen. Tegelijk wordt gestreefd naar een procedure waarbij een gepaste rol is weggelegd voor onder meer inrichtende machten en sociale partners. Er zal een zo duidelijk mogelijk criterium worden bepaald dat toelaat de fundamenteel maatschappelijke keuzes voor te behouden voor de decreetgever en de verdere uitwerking te delegeren.

De bespreking van dit decreet wordt na afloop van het parlementair reces onmiddellijk hernomen. Dit decreet vormt de noodzakelijke voorwaarde voor een verdere uitbouw van de eindtermen vanaf de tweede graad van het secundair onderwijs. Van zodra het gestemd is, kunnen de eindtermen tweede en derde graad goedgekeurd worden, evenals de specifieke eindtermen van de tweede en derde graad ASO en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs. De basisbegrippen in het decreet basisonderwijs en in het decreet volwassenenonderwijs zullen – waar nodig – aan de basisbegrippen van het nieuwe decreet worden aangepast. Het aanbod in het Onderwijs voor Sociale Promotie dat vergelijkbaar is met dat van het secundair onderwijs zal vergelijkbare kwaliteitsnormen krijgen.

6. Het onderwijs afstemmen op de verschillen tussen leerlingen en tussen cursisten

• Het decreet gelijke kansen

Het decreet betreffende een gelijke kansenbeleid in het onderwijs wordt dit schooljaar gefinaliseerd en zal op 1 september 2002 in werking treden. Het decreet zal twee belangrijke luiken omvatten. Het eerste luik omvat het toelatingsbeleid met de decretale verankering van het recht op toegang van de leerling tot de school van keuze en de ontwikkeling van een lokaal gelijke kansenbeleid via de versterking van lokale overlegplatforms. Het tweede luik heeft betrekking op het ondersteuningsbeleid voor scholen met veel leerlingen met een verhoogd risico op leermoeilijkheden.

De overheid neemt als betrokken partner deel aan de werkzaamheden van de overleggroep toelatingsbeleid die binnen de Vlaamse Onderwijsraad werd opgericht. Deze overleggroep brengt alle relevante onderwijsactoren samen op Vlaams niveau met het oog op een nieuwe engagementsverklaring over een gelijke kansenbeleid in het onderwijs. Aan deze overleggroep werd reeds een voorontwerp van decretale bepalingen over het recht op toegang en de organisatie van het lokaal overleg voorgelegd. In de discussie gaat een bijzondere aandacht uit naar de uitdagingen waarmee multiculturele scholen worden geconfronteerd. Tijdens de hoorzittingen gehouden in de Onderwijscommissie naar aanleiding van mijn visietekst "Naar een geïntegreerd gelijke kansenbeleid binnen het onderwijs", werd sterk gepleit voor een bescherming van multiculturele scholen.

Voor het bestaande non-discriminatieoverleg op gemeentelijk niveau is tot 1 september 2002 een overgangsscenario van kracht. Binnen dit overgangsscenario zijn reeds concrete stappen gezet om dat overleg te ondersteunen. In 7 regio's waar momenteel een lokaal non-discriminatieoverleg basisonderwijs en/of secundair onderwijs bestaat, wordt vanaf september 2001 voorzien in een professionele netoverschrijdende ondersteuning (1 voltijds personeelslid per regio). Deze groep van ondersteuners worden aangestuurd vanuit het departement onderwijs. Verder zullen 4,5 begeleiders, aangestuurd vanuit de koepelorganisaties, de scholen betrekken in een lokaal overleg begeleiden. Een partnerschap van Vlaamse Onderwijsraad en overheid voorziet in een intervisie-, ondersteunings- en vormingsaanbod voor de hele groep ondersteuners. In 2002 worden extra middelen voor het ondersteunend kader vrij gemaakt.

Het ondersteuningsbeleid beoogt een integratie van bestaande beleidsmaatregelen om onderwijsachterstand en achterstelling tegen te gaan. Op het niveau van het basisonderwijs heeft dit vooral betrekking op de integratie van de projecten onderwijsvoorrang en zorgverbreding. In het secundair onderwijs gaat het om de projecten onderwijsvoorrang en bijzondere noden. Het voorbije werkjaar werd een beperkte set van indicatoren afgebakend die toelaten via de identificatie van kansarme en risicoleerlingen de scholen met de meeste noden op het spoor te komen. Deze indicatoren zullen via de bevraging van een representatief staal van scholen en op basis van bestaande informatie beschikbaar in de databanken van het departement onderwijs getoetst worden. Via simulaties op die gegevens zal het ondersteuningsbeleid concreet voorbereid worden.

- **Een aparte beleidslijn voor anderstalige nieuwkomers**

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs blijft gericht op een snelle verwerving van de Nederlandse taal. Daarna dienen de leerlingen te worden geïntegreerd in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst bij hun individuele capaciteiten aansluit. In de toekomst zal elke scholengemeenschap die op 1 oktober of op een latere datum van het betrokken schooljaar ten minste 25 regelmatige anderstalige nieuwkomers heeft ingeschreven, een gemotiveerde aanvraag voor het inrichten van onthaalonderwijs kunnen indienen. Andere voorwaarden zijn de aanduiding van een contactschool, de organisatie van systematisch overleg binnen de scholengemeenschap, samenwerking met het CLB, het opstellen van een raamplan, het uitwerken van individuele leertrajecten die passen binnen het kader van het raamplan, het deelnemen aan nascholing over taalvaardigheidsonderwijs Nederlands en intercultureel onderwijs en de ondersteuning van de anderstalige nieuwkomer tijdens het onthaaljaar en na de instroom in het regulier onderwijs.

Op de onderwijsbegroting 2001 werden reeds extra middelen vrijgemaakt voor enerzijds het opdrijven van de kwaliteit en de intensiteit van het aanbod Nederlands als tweede taal en anderzijds het progressief wegwerken van de wachtlijsten NT2. Deze middelen € 793 259,28 werden verdeeld onder de Centra voor Basiseducatie op basis van projectaanvragen. Vanuit de onderwijsbegroting van 2002 worden € 3 867 138,99 extra geïnvesteerd. Deze middelen worden gebruikt om door middel van aparte overeenkomsten met de Centra voor Volwassenenonderwijs en de Centra voor Basiseducatie de wachtlijsten NT2 weg te werken.

- **Rondetafelconferentie Nederlands als tweede taal**

Op dit ogenblik bereiden mijn kabinet en administratie samen met het onderwijsveld een tweede Ronde Tafelconferentie Nederlands als tweede taal voor. De afspraken van de eerste conferentie van 1993 zijn immers dringend aan evaluatie en aanpassing toe. De rondetafelconferentie zal zo snel mogelijk na mijn voorzitterschap van de raad van Europese onderwijsministers plaatsvinden. De conferentie zal volgende thema's behandelen:

- Onthaalonderwijs ten aanzien van anderstalige nieuwkomers, kleuter- en basisonderwijs;
- Onthaalonderwijs ten aanzien van anderstalige nieuwkomers, secundair onderwijs;
- Inburgering van anderstalige nieuwkomers en Onderwijs;
- Evaluatie en actualisering van de afspraken van de Ronde Tafelconferentie '93 - afstemming van het aanbod;
- Onderwijskundige en wetenschappelijke stand van zaken NT2;
- Deskundigheid van leerkrachten NT2 - NT2 in de lerarenopleidingen;
- NT2 in Brussel.

Het is de bedoeling het huidige NT2-beleid te evalueren en aan te passen aan de hand van de conclusies en aanbevelingen die tijdens de Ronde Tafelconferentie naar voren zullen komen.

- **Een actieplan buitengewoon onderwijs**

Bij de bespreking van de nieuwe beleidslijnen inzake een gelijke kansenbeleid ging er veel aandacht uit naar leerlingen met een handicap als doelgroep. Er bleek eensgezindheid over de noodzaak aan een geëigende strategie voor deze groep. Ik kondigde toen aan hierover een visietekst voor te bereiden.

Uitgaande van een analyse van bestaande knelpunten en tekorten zal een model voor de opvang van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften binnen het onderwijs uitgetekend worden. Dit model houdt rekening met het streven meer van deze leerlingen binnen gewone scholen op te vangen. Hiervoor zal een relatie met het gelijke kansenbeleid worden gelegd. Anderzijds zal het model ook voorstellen bevatten voor het uittekenen van een nieuwe rol van het buitengewoon onderwijs in de ondersteuning van gewone scholen. Daarnaast behouden deze scholen voor buitengewoon onderwijs hun huidige pedagogisch-didactische opdracht voor leerlingen die tijdelijk of permanent niet binnen het gewoon onderwijs terecht kunnen.

Gelet op de complexiteit van het dossier zal afgewogen worden welke maatregelen reeds op korte termijn kunnen worden genomen. De visietekst zal hiervan een overzicht bevatten. Prioritaire maatregelen zijn de bijsturing van het geïntegreerd onderwijs (GON) en specifieke acties voor kinderen met leerstoornissen en leermoeilijkheden. De huidige organisatie van het GON op basis van een omzendbrief van 1994 is op verschillende vlakken achterhaald. Het streven naar meer inclusie maakt dat de ouders van kinderen en jongeren met een verstandelijke, fysieke of sensorische beperking een gelijkwaardige keuze voor gewoon of buitengewoon onderwijs zullen kunnen maken.

Op korte termijn wil ik proefprojecten laten uitwerken met betrekking tot leerstoornissen, waarbij bijzondere aandacht gaat naar de link met de kansarmoedeproblematiek. Het voorkomen van leerstoornissen blijkt immers vooral bij kinderen uit sociaal-economisch zwakkere milieu's sneller tot doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs te leiden. We zullen de mogelijkheden onderzoeken om binnen het kader van de lokale overlegplatforms voor het lokale gelijke kansenbeleid projecten op te zetten inzake samenwerking tussen scholen voor gewoon onderwijs en scholen voor buitengewoon onderwijs. Op deze wijze kunnen bijkomende impulsen gegeven worden aan het gelijke kansenbeleid voor een doelgroep die niet expliciet in de visietekst "Naar een geïntegreerd gelijke kansenbeleid in het onderwijs" was opgenomen.

Het is mijn bedoeling de visietekst in de loop van oktober voor reflectie voor te leggen aan een resonantiegroep uit de sector. Voor het einde van dit jaar zal ik de nota voor bespreking indienen in de Onderwijscommissie van het Vlaams Parlement.

In uitvoering van CAO VI zullen de bijkomende middelen voor het buitengewoon basis en secundair onderwijs gericht worden verdeeld. In overleg met de vakorganisaties worden een aantal maatregelen uitgewerkt, die betrekking hebben op ondermeer inclusief onderwijs, aanwendinspercentages en de gehele of gedeeltelijke beperking van de afwikingsuren.

- **Basiseducatie**

In het evaluatieonderzoek naar aanleiding van tien jaar basiseducatie werden een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd. Samen met de centra zal worden nagegaan hoe deze aanbevelingen kunnen worden geïmplementeerd. Een verhoging van de middelen met 10% is voorzien om de prioritaire beleidsopties te realiseren.

- **Opstarten van een beleid voor gedetineerden.**

In 2002 zal de Vlaamse regering een specifiek, doelgericht en gestructureerd beleid ten aanzien van de gedetineerden opstarten. Het "Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden" kent aan de centra voor basiseducatie een sleutelrol toe in het verstrekken van onderwijs en vorming aan gedetineerden. Deze opdracht is inmiddels decretaal verankerd. Een werkgroep zal nu een visietekst uitschrijven rekening houdend met de uitgangspunten van de sector Basiseducatie. Vervolgens zullen deze uitgangspunten getoetst worden aan de opvattingen van de andere betrokkenen en aan de ervaringen opgedaan in de gevangenissen. De twee pilootregio's -Antwerpen en de Kempen- en wellicht ook de gevangenissen van Oudenaarde en Brugge zullen volgend jaar deel nemen aan experiment ter zake.

- **Het onderwijs aan zieke kinderen**

Kinderen die wegens ziekte lange tijd niet naar school kunnen, krijgen momenteel onderwijs via het systeem van Tijdelijk Onderwijs Aan Huis (TOAH). Daarnaast zijn er enkele scholen die verbonden zijn aan een medische instelling. Desalniettemin is het onderwijs niet voor alle jongeren die lang in een medische instelling verblijven, verzekerd. Er wordt nu gewerkt aan een apart flexibel systeem om ook via de zogeheten K-diensten (jeugdpsychiatrie) onderwijs te verstrekken.

7. Wegwerken van mogelijke financiële drempels

- **Realiseren van de kosteloosheid van het leerplichtonderwijs**

Met de regeling inzake kosteloosheid en reclame in het onderwijsdecreet XIII (het mozaïekdecreet) krijgen ouders van leerlingen in het basisonderwijs bij het begin van het schooljaar een zicht op de te verwachten uitgaven. Op die wijze wordt dit onderwerp bespreekbaar en kan het debat in de scholen gevoerd worden op basis van concrete gegevens. De jurisprudentie van de commissie "Zorgvuldig Bestuur" zal die discussie verder stofferen. Het is de bedoeling te komen tot een oplossing met een breed maatschappelijk draagvlak en die het principe van kosteloosheid combineert met de beschikbare middelen.

- **Studietoelagen secundair onderwijs**

Op basis van de resolutie aangenomen door het Vlaams Parlement op 7 februari 2001, zal de herziening en vereenvoudiging van de reglementering van de studietoelagen voor het secundair onderwijs worden voorbereid. In een eerste fase zullen de nodige simulaties worden uitgevoerd om de budgettaire weerslag en de financiële haalbaarheid van de voorgestelde wijzigingen na te gaan.

- **Een kwaliteitsvol leerlingenvervoer verzekeren**

De organisatie van het leerlingenvervoer, georganiseerd door het departement Onderwijs, is met ingang van 1 september 2001 overgeheveld naar De Lijn. Deze overheveling wordt uiteraard gedurende het schooljaar 2001-2002 nauwgezet opgevolgd. Tegelijk wordt werk gemaakt van een nieuw reglementair kader, waarin ook de busbegeleiding zal worden opgenomen.

8. Het draagvlak van de scholen en de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) versterken

- **Implementatie van het CLB-decreet**

De centra hebben in hun eerste werkingsjaar netoverschrijdend samengewerkt rond het uitwerken van een gezamenlijke visie en prioriteiten op het vlak van CLB-werking. Dit leidde tot een manifestatie waarbij de gezamenlijke mission statement werd gepresenteerd. Tijdens het schooljaar 2001-2002 zal de nadruk liggen op de relatie tussen school en CLB, het verder uitwerken van een deontologische code en een uniform (geïnfomatiseerd) registratiesysteem. Een aantal centra zal actief participeren aan de projecten in de pilootregio's binnen het kader van de integrale jeugdhulpverlening.

- **Samenwerking onderwijs – welzijn**

Het project Onderwijs – Welzijn heeft de ambitie een betere afstemming te bevorderen tussen de onderwijssector (scholen én CLB) en de andere sectoren van de integrale jeugdhulpverlening (Kind en Gezin, Algemeen Welzijn, Vlaams Fonds voor de Integratie van Gehandicapten, de Bijzondere Jeugdzorg en de Geestelijke Gezondheidszorg). De aandacht zal in eerste instantie gaan naar de versterking van de capaciteiten van scholen inzake signaaldetectie en naar de realisatie van een instrument voor hulpvraagregistratie, dat aansluit op onthaal- en registratiesystemen in de andere sectoren.

De rollen van leerlingenbegeleiders en CLB zullen onderling en op het extern regionaal hulpaanbod worden afgestemd. Dit afgestemd geheel zal in een transparant informatiepakket voor jongeren vertaald worden.

Voor de specifieke zorgvragen en noden van risicojongeren zal in een gerichte aparte remediëring en preventie worden voorzien in aansluiting op het gelijkekansenbeleid met financiering vanuit het Sociaal Impulsfonds. In de lijn van de afspraken met het departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur zullen alternatieven voor dwang in problematische opvoedingsituaties worden verkend en – waar mogelijk – uitgewerkt in en buiten onderwijs. Meer specifiek wordt gezocht naar oplossingen voor situaties waarin zowel de leerplicht van de jongere als de draagkracht van de betrokken school in het gedrang komen. Met co-financiering vanuit Welzijn worden dit jaar 4 modellen van schoolvervangende programma's of time-out projecten op zowel hun inhoudelijke werking als hun resultaten verder onderzocht. Op basis van het intervisierapport zal worden nagegaan welke meerwaarde elk model voor onderwijs en welzijn kan betekenen en op welke manier ze kunnen verankerd worden. Daarnaast wordt onderzocht welke andere modellen in de praktijk in ontwikkeling zijn en hoe die in de verdere be-

leidskeuzes kunnen betrokken worden. Een aantal projecten werkt vanuit de principes van het herstelrecht met alternatieve sanctionering.

- **Preventie en bestrijding van antisociaal gedrag in het secundair onderwijs: scholen voor jongeren – jongeren voor scholen (JoJo)**

Met het project JoJo richt ik mij tot jongeren die de school voortijdig verlaten hebben of de studies na het secundair onderwijs hebben stopgezet, maar toch geïnteresseerd zijn om in scholen te werken. Jongeren van allochtone afkomst en jongeren uit kansarme gezinnen worden in het bijzonder aangemoedigd om deel te nemen aan dit startbanenproject. Dit om een verdere dualisering van de maatschappij te bestrijden. De doelstelling van het project is tweerlei:

1. De jongeren van de doelgroep laten proeven van een job in het onderwijs, om hen aldus de smaak te pakken te laten krijgen voor eventuele verdere opleiding en tewerkstelling.
2. Scholen met een publiek van jongeren met schoolse problemen een bijkomende werkracht bieden om te werken aan een positief schoolklimaat en een beter contact tussen de leraren en de allochtone of kansarme gezinnen.

Na een inlooperperiode in een aantal geselecteerde scholen in Antwerpen, Genk, Gent, Hasselt en Mechelen (vanaf januari 2001), kunnen vanaf het schooljaar 2001-2002 ook scholen uit andere gemeenten mee in het project stappen. Tevens wordt de jongere de mogelijkheid geboden een opleiding te volgen binnen het kader van zijn/haar tewerkstelling. In de toekomst worden ook vormen van alternerend leren mogelijk. Het is de bedoeling een grotere instroom van allochtonen en kansarmen naar het lerarenberoep en aldus naar een grotere diversificatie van het personeelsbestand binnen de scholen te realiseren.

- **Bevorderen van de verkeersveiligheid**

Inzake verkeersveiligheid gaat eveneens een startbanenproject van start. Het is hierbij de bedoeling jongeren werkervaring te laten opdoen en ze een verantwoordelijkheid te geven voor de verkeersveiligheid van andere jongeren. De startbaners worden voor dit project toegewezen aan gemeenten, organisaties of coördinerende instellingen, daar leerlingenstromen en verkeersveiligheid niet gebonden zijn aan individuele scholen. Zo kan er een samenwerking tot stand komen tussen scholen, gemeenten, provincies en derden waarbij de startbaner zal bijdragen tot een verbetering van de verkeersveiligheid in schoolomgevingen.

9. Informatie- en communicatietechnologie (ICT) integreren

Na de bespreking van een visietekst over de toekomst van het onderwijs in het kader van de ontwikkelingen op het vlak van ICT in het Vlaams Parlement, zal de visie op ICT in het onderwijs die daaruit resulteert, de basis vormen voor het uitwerken van een beleidsplan voor de korte en middellange termijn. Gedurende de periode 2001-2002 zullen reeds een aantal prioritaire acties worden opgezet.

Via een versnelde procedure zullen de bestaande eindtermen in verband met ICT aangevuld worden met een reeks eindtermen voor ICT-geletterdheid. Het is mijn opinie dat kinderen en jongeren deze basale geletterdheid zo vroeg mogelijk moeten verwerven om discriminaties door een gebrek aan basiscompetenties reeds vanaf de leeftijd van 12 jaar te vermijden.

Een blijvend aandachtspunt blijft de sensibilisering en de vorming van leerkrachten inzake het educatief gebruik van ICT. De regionale expertisenetwerken (REN) die begin dit jaar werden opgestart om de nascholing van leerkrachten versneld te realiseren, zullen nu op kruissnelheid draaien. Op basis van de rapporten van het afgelopen werkingsjaar zal hun werking grondig worden geëvalueerd en eventueel bijgestuurd. De lerarenopleidingen krijgen in 2002 en 2003 een enveloppe om de integratie van ICT in hun curriculum een extra impuls te geven.

Vanaf dit schooljaar wordt het infrastructuurprogramma uitgebreid naar het kleuteronderwijs en de drie eerste jaren van het lager onderwijs. Het programma zal in 2002 uitgebreid worden tot het volwassenenonderwijs. De bedoeling is ook hier op korte termijn de informatie- en communicatietechnologie in het onderwijs te integreren. Absolute voorrang zal worden verleend aan de GPB-opleidingen omdat langs die weg een multiplicator effect kan bereikt worden. Verder wordt prioriteit verleend aan het tweedekansonderwijs (studiegebied algemene vorming) om deze heterogene doelgroep zo snel mogelijk optimale kansen te bieden een diploma secundair onderwijs te behalen. De centra voor basiseducatie worden eveneens opgenomen in de uitbreiding. Elk centrum voor basiseducatie dient ten minste over één computerklas te beschikken die toelaat introductiecursussen in informatica te geven. Elk centrum dient de mogelijkheid te hebben om de gewone educatie (lezen, rekenen, ...) computerondersteund te verstrekken ten einde het leerrendement te verhogen en de binnengroep differentiatie te vergroten. De centra zullen daarvoor progressief een implementatieplan moeten uitwerken.

Met de uitbreiding van het computerpark in de scholen komt de rol van de ICT-coördinator steeds meer op het voorplan. De positie en het profiel van ICT-coördinatoren zullen worden uitgeklaard. Er wordt een financiële enveloppe voorzien waarmee samenwerkende scholen een ICT-coördinator zullen kunnen aanstellen.

Via het openstellen van de ICT-infrastructuur voor de gemeenschap wil de overheid mogelijkheden creëren om meer burgers – en in de eerste plaats laaggeschoolden en kansarmen – op een goedkope en laagdrempelige manier in contact te brengen met ICT. Tegelijk wordt daarmee het gebruik van de dure ICT-apparatuur geoptimaliseerd. Het spreekt voor zich dat dit voor de scholen een aantal problemen met zich meebrengt (nood aan permanentie, extra personeels- en verzekeringskosten, ...). Daarom zullen in eerste fase de randvoorwaarden van de openstelling van de infrastructuur worden onderzocht.

Begeleid Individueel Studeren (BIS) zal begin 2002 op de markt komen met online-cursussen. De ervaring die hier wordt opgedaan evenals de infrastructuur en ook de cursussen zullen afgestemd op en opengesteld worden voor andere opleidingscircuits bijvoorbeeld het gecombineerd onderwijs van de Centra voor Volwassenenonderwijs. Met de VDAB is reeds een samenwerkingsprotocol gesloten. Zodoende kan "BIS online" één van de bouwstenen worden van de samenwerkingsstructuur die tussen de verschillende opleidingssystemen tot stand zal gebracht worden.

Een belangrijk aandachtspunt in het ICT-beleid is de samenwerking met de privé sector. Enerzijds zijn verwachtingen van de privé sector ten aanzien van de ICT-geletterdheid van de jongeren hoog gespannen. Anderzijds dient het onderwijs zwaar te investeren in mensen en middelen om de kennissamenleving succesvol in te stappen. Op dit ogenblik bestaan er reeds enkele vormen van samenwerking in het kader van de infrastructuurprogramma's. Ik zal het "Kenniscentrum Publiek-Private Samenwerking" van de Vlaamse Gemeenschap vragen scenario's te ontwikkelen om de partnerschappen met de bedrijfswereld rond onder meer gunstvoorwaarden voor scholen en leerkrachten bij de aankoop van infrastructuur te versterken en uit te breiden. In het opzetten van informatie- en sensibiliseringscampagnes naar scholen en leerkrachten zal ik eveneens naar samenwerking met de bedrijfswereld streven.

De Katholieke Hogeschool van de Kempen en Smash Digikids bezitten de licentie voor België voor het afleveren van het European Computer Driving License (ECDL). Via samenwerking met de licentiehouder wil de Vlaamse regering de toegang tot het ECDL voor leerlingen, studenten, cursisten en werkzoekenden voor de komende drie jaar bevorderen. Onderwijsinstellingen kunnen optreden als testcentra. Van de erkende testcentra mogen alleen de onderwijsinstellingen manueel testen. Om alle secundaire scholen de mogelijkheid te geven als manueel testcentrum voor ECDL op te treden, krijgen de scholengemeenschappen de financiële mogelijkheid een licentie daarvoor aan te schaffen. Leerlingen, studenten en leerkrachten kunnen de tests bovendien aan een voordeeltarief afleggen. De Centra voor Volwassenenonderwijs, de centra van het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen en van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling moeten automatisch testen. Er zal een gezamenlijk akkoord worden bedongen met zowel de Katholieke Hogeschool van de Kempen en Smash Digikids als Teststation – de erkende testprovider – om gunstprijzen en -voorwaarden te bekomen.

10. Een participatieve schoolcultuur stimuleren

Om de participatie te hertekenen zowel op het niveau van de centrale overheid als dat van de schoolbesturen is een participatiedecreet in voorbereiding.

Op centraal niveau zal de aandacht gaan naar de hertekening van de opdracht en de samenstelling van de Vlaamse Onderwijsraad. De VIOR zal als strategisch adviesorgaan voor onderwijs worden ingepast. Het aantal vertegenwoordigers van de directies en de leerkrachten in de onderwijsraad zal verhogen en rechtstreeks worden verkozen.

Op lokaal vlak zal ik de participatie van leerkrachten, leerlingen, studenten, cursisten en ouders verstevigen. De bevoegdheden van de participatie- en lokale raden worden gestroomlijnd en uitgebreid. Leerkrachten, ouders en leerlingen zullen medebeslissingsrecht krijgen voor een beperkt aantal, duidelijk afgebakende thema's. Ook scholen van het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor basiseducatie en voor volwassenenonderwijs zullen een participatiestructuur moeten oprichten. De positie van de directie in de participatieorganen zal worden uitgeklaard. Ik zal ervoor zorgen dat de professionaliteit van de directeurs en deze van de leerkrachten wordt gerespecteerd in maatregelen die de participatie van ouders en leerlingen bevorderen en de uitoefening van hun rechten garanderen.

Om de deskundigheid van al de betrokken onderwijsactoren in het participatieproces te verhogen zal ik een netoverschrijdend ondersteuningscentrum voor ouders oprichten in samenwerking met de huidige ouderkoepels, het steunpunt leerlingenparticipatie decretaal verankeren en een stimuleringsbeleid om de oprichting of de uitbouw van net- en vakoverschrijdende contactgroepen en netwerken van leerkrachten uitwerken.

Voor het hoger onderwijs wordt onderzocht hoe een Vlaams overlegcomité tot stand kan komen, waarin VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad) en VLHORA (Vlaamse Hogescholenraad) een effectieve rol kunnen spelen. In het kader van de genese van een nieuw structuurdecreet zal ik laten nagaan hoe de medezeggenschapsregeling geactualiseerd kan worden, mede op grond van de resultaten van de verschillende onderzoeken die daaromtrent reeds werden uitgevoerd. In ieder geval zullen de studenten een duidelijker rol toebedeeld krijgen. De studenten hebben in de besprekingen over de implementatie van de Bolognaverklaring immers duidelijk laten weten dat zij niet langer wensen bestempeld te worden als "klanten" van de universiteiten en hogescholen, maar als actieve participanten.

11. Leerplicht, leerrecht en leerlingenrechten

• Spijbelen in het basisonderwijs voorkomen

In 2001-2002 wordt het spijsbelexperiment in het basisonderwijs verder gezet (experiment gestart in het schooljaar 2000-2001, met een 55-tal scholen uit Gent, Antwerpen, Mechelen, Genk, Hasselt en Maasmechelen). De bedoeling is om op 1 september 2002 een nieuwe regelgeving op afwezigheden in het basisonderwijs in te voeren. Deze nieuwe regelgeving heeft een dubbel doel: enerzijds het leerrecht van jongeren maximaal garanderen, anderzijds er voor zorgen dat scholen niet langer (financieel) gestraft worden voor afwezigheden waar ze, ondanks hun inspanningen, geen vat op krijgen.

• Bescherming van de rechtspositie van de leerlingen

Het is mijn bedoeling het decreet op de bescherming van de rechtspositie van de leerlingen tijdens dit werkjaar af te ronden. De principes inzake schoolreglement, examens, evaluatie zullen in een decreet worden verankerd. Het is mijn bedoeling een algemeen wettelijk kader uit te bouwen, dat voldoende ruimte laat om lokaal en op basis van overleg de leefregels te expliciteren, de rechten én plichten van alle actoren te verduidelijken en conflicten te beslechten. Het inschrijvingsrecht, de aanvaardingsplicht en de daarmee verbonden geschillenprocedure zal geregeld worden in het decreet gelijke kansen.

12. Hertekenen van het onderwijslandschap leerplichtonderwijs

Het eindrapport van de studie naar de objectieve verschillen heeft het debat over samenwerking tussen scholen opgestart. Er zal naar impulsen worden gezocht om de samenwerking tussen scholen van verschillende inrichtende machten en van verschillende netten aan te moedigen. Bij de voorstellen voor de hertekening van het onderwijslandschap zal ook de vrije keuze regeling worden opgenomen. Het juridisch statuut van de school zal niet langer bepalend zijn voor de vrije keuze regeling. Niet het privaat- of publiekrechtelijk statuut is van belang, wel het pedagogisch project.

• Basisonderwijs

Sinds mijn aantreden in juni 1999 heb ik de problemen en klachten in het basisonderwijs goed leren kennen. Zowel op mijn vele schoolbezoeken als tijdens de Rondes van Vlaanderen die ik voor de directies van het basisonderwijs georganiseerd heb, komen steeds dezelfde knelpunten naar boven.

De programmatie- en rationalisatienormen en de wijze waarop men mag, kan of moet herstructureren zijn achterhaald. Ze belemmeren nieuwe evoluties en dwingen scholen tot het uitwerken van "creatieve constructies". De lestijdschalen beantwoorden evenmin aan de evolutie naar grotere, samenwerkende entiteiten. Het groot aantal kleine autonome scholen kan eveneens in vraag worden gesteld, hoewel de bereikbaarheid van het basisonderwijs een belangrijk principe blijft.

Een hertekening van het onderwijslandschap dringt zich dan ook op in het belang van het personeel én van de kinderen. De hertekening van het onderwijslandschap in het basisonderwijs heeft als doel:

- een rationeel en coherent aanbod in het basisonderwijs uit te bouwen;
- de regelgeving te vereenvoudigen en bij te dragen tot een vermindering van de planlast;
- een groter comfort te creëren voor grotere entiteiten;
- de flexibiliteit en autonomie van de scholen te vergroten en
- een betere bundeling van efficiëntie en knowhow mogelijk te maken.

Ik zal van die gelegenheid gebruik maken om de regelgeving en de procedures in de sector "scholen en leerlingen" te vereenvoudigen.

Het is geenszins mijn bedoeling om met de geplande hertekening te besparen in het basisonderwijs. Ik ben er evenwel van overtuigd dat de bestaande middelen beter kunnen aangewend en ingezet worden. De vernieuwde en aangepaste regelgeving op de normen en omkadering in het basisonderwijs dient te vermijden dat scholen op zoek gaan naar achterpoorten (o.a. via opsplitsingen, herstructureringen) om over een groter comfort te kunnen beschikken.

De komende maanden zal een nieuw concept uitgewerkt worden, dat zal resulteren in een ontwerp van decreet tegen het eind van het parlementair jaar. Het is mijn bedoeling het vernieuwde onderwijslandschap te implementeren bij de start van het schooljaar 2003 - 2004.

Het nieuwe onderwijslandschap zal uitmonden in een betere werksituatie van de directies, een gunstiger omkadering voor grote(re) scholen en het schrappen van anomalieën uit het verleden.

- **Secundair onderwijs**

De huidige reglementering van het secundair onderwijs maakt een verregaande samenwerking tussen scholen zoals in de scholengemeenschappen reeds mogelijk. Het is belangrijk dat die samenwerking in de toekomst intenser wordt, in de eerste plaats binnen de scholengemeenschappen, maar ook tussen scholen van verschillende netten. In het technisch en beroepssecundair onderwijs waar zware investeringen in infrastructuur en deskundige praktijkleerkrachten vereist zijn, zal worden gestreefd regionaal één goede netoverschrijdende opleiding per studiegebied te realiseren. De overheid zal zo snel mogelijk enkele proefprojecten in dat kader ondersteunen.

13. Het hoger onderwijs versterken in de uitvoering van zijn maatschappelijke opdracht

- **Eén structuurdecreet voor het hoger onderwijs**

Vlaanderen zal de Bolognaverklaring implementeren. Dat houdt een totale herziening in van heel wat hoofdstukken van het universiteitendecreet van 12 juni 1991 (universiteiten) en van het hogescholendecreet van 13 juli 1994 (hogescholen).

Zo moeten we de opdeling van het hoger onderwijs in twee cycli invoeren, de eerste leidend tot de graad van bachelor na drie jaar studie, de tweede tot de graad van master, na minstens één jaar studie. In dit kader moeten ook de voorgezette opleidingen grondig worden hervormd; de titel van advanced master zal voorbehouden zijn aan gespecialiseerde opleidingen aan de universiteiten. Uiteraard behouden de universiteiten het exclusieve recht om doctoraatsdiploma's uit te reiken.

Vanaf het academiejaar 2002-2003 zullen de instellingen decretaal de mogelijkheid krijgen bachelorgraden uit te reiken (na de één-cyclusopleidingen in de hogescholen) en mastergraden op het einde van een universitaire opleiding of van een hogeschoolopleiding van twee cycli, voor zover ze opgenomen is in een associatie die over de nodige capaciteit beschikt om ze te academiseren of die daarvoor met een andere universiteit die deze capaciteit wel heeft, een samenwerkingsovereenkomst afgesloten heeft.

Een associatie ontstaat rond een universiteit die zowel de bachelor- als de masterfase mag organiseren. Het zijn de hogescholen die beslissen tot een associatie toe te treden, uiteraard in overleg en met het akkoord van de betrokken universiteit. Alle instellingen behouden in de associatie hun identiteit en hun bevoegdheden.

Een associatie zal steeds voor een aantal jaren een vaste samenstelling hebben. Er is evenwel een evenwicht te nodig tussen enerzijds de noodzakelijke stabiliteit en de bestuurbaarheid van de associatie, anderzijds de vrijheid van instellingen om ze onder duidelijk vastgelegde voorwaarden te verlaten. Zonder de leefbaarheid van de associaties aan te tasten, mag de decreetgever immers het Vlaams hoger onderwijslandschap niet bevriezen.

Een decreet zal vaststellen welke bevoegdheden hogescholen en universiteiten kunnen overdragen aan de associatie, die dus rechtspersoonlijkheid zal hebben. Het voordeel van een associatie hoeft weinig betoog: de innovatieve meerwaarde zal er nochtans in bestaan de hogeschoolopleidingen van twee cycli de mogelijkheid te bieden te academiseren. Hoewel de bina-riteit dus wel bevestigd wordt in hoofde van de instellingen (universiteiten en hogescholen), zal de huidige ternaire opdeling van de opleidingen kunnen ophouden te bestaan. Ongeacht de feitelijke opleidingsdoelstellingen, blijven er na de herstructurering alleen bachelor- en masteropleidingen.

De onderwijsbevoegdheid van de universiteiten en hogescholen zal restrictief vastgesteld worden in het decreet en zal zo getrouw mogelijk de huidige toestand vertalen. De invoering van de nieuwe structuur zal dus niet gepaard gaan met een uitbreiding van de onderwijsbevoegdheid, noch met de verlenging van de studieduur van bepaalde opleidingen.

De onderwijsbevoegdheid van instellingen staat los van het invoeren van de bachelor-master structuur. Het decreet zal wel een procedure vaststellen om de onderwijsbevoegdheid van instellingen aan te passen aan nieuwe maatschappelijke behoeften.

- **Flexibiliseren van het hoger onderwijs**

Samen met de nieuwe structuur start ook de aanvang van de verregaande flexibilisering van het opleidingstraject. Elke opleiding zal voor goed afgebakende onderdelen credits definiëren en het voorleggen van alle credits van die opleiding geeft dan het recht op het diploma en de graad. In principe verdwijnt dus het studiejaarsysteem, maar de instellingen kunnen op grond van hun onderwijs- en examenregeling eigen afgebakende leertrajecten vaststellen met voldoende duidelijke studievoortgangvoorwaarden. Hierdoor vervallen nochtans de noties als "geslaagd zijn voor een studiejaar", "bissen in de zin van een studiejaar overdoen" en "voortgezette opleidingen".

Deze nieuwe ordening van het Vlaams hoger onderwijslandschap moet open zijn en gericht op de verdere democratisering: tussen de verschillende opleidingen moeten overgangen mogelijk zijn door middel van gepersonaliseerde leertrajecten, waarbij zowel met de formele als met de niet-formele leerervaringen van de studenten wordt rekening gehouden, ook al zijn ze in het buitenland verworven. Een associatie moet de nodige know-how opbouwen voor dit in sterke mate geïndividualiseerd beheer van de studievoortgang.

De kwaliteitszorg door de instellingen blijft onverminderd van kracht en krijgt in een associatie een bijkomende dimensie. De implementatie van de Bolognaverklaring impliceert nochtans ook de verplichting alle opleidingen te accrediteren volgens internationale standaarden. Zoals Nederland en een aantal andere landen, heeft Vlaanderen voor de opleidingen hoger onderwijs een systeem van onderwijsvisitaties ingevoerd. De resultaten van deze visitaties zullen als basis dienen voor de accreditatie. Het decreet zal de procedure en het tijdpad voor de accreditatie van de opleidingen hoger onderwijs vaststellen.

De criteria voor de accreditatie dienen nog nader te worden uitgewerkt. Dit is een probleem waarmee alle landen die de Bolognaverklaring hebben ondertekend, worden geconfronteerd. Op uitnodiging van mijn Nederlandse collega Hermans en mijzelf hebben een aantal landen met een vergelijkbaar stelsel van kwaliteitsbewaking, voor hun hoger onderwijs afgesproken een pilootconsortium op te zetten om de criteria voor accreditering vast te leggen. Begin volgend jaar plan ik bovendien een conferentie over accreditatie, waarop alle landen die de Bolognaverklaring hebben ondertekend, worden uitgenodigd.

Maar er is ook een instantie nodig om de verschillende Vlaamse opleidingen aan deze criteria te toetsen; om met andere woorden het keurmerk uit te reiken. Mijn Nederlandse collega en ik hebben afgesproken te streven naar één gemeenschappelijk Nederlands – Vlaams accrediteringsorgaan. Momenteel wordt op ambtelijk niveau tussen Vlaanderen en Nederland overlegd over een ontwerp van verdrag om een dergelijk gemeenschappelijk orgaan in te stellen. Ik ben ervan overtuigd dat we ook in dit dossier snel zullen kunnen concluderen.

- **De financiering van de hogescholen**

De invoering van een bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs en de academisering van de twee cycli hogeschoolopleidingen in de schoot van associaties vereist een herziening van de regelgeving inzake de financiering van de hogescholen. Deze herziening moet een stabiel financieel kader scheppen voor elke hogeschool. Daarom wordt (naar analogie van de principes die aan de basis liggen van de herziening van de financiering van de universiteiten) tijdens een overgangsperiode aan elke hogeschool een enveloppe toegekend, die niet langer afhangt van het aantal studenten. Tevens wordt voorzien in extra middelen als prikkel om de associaties de nodige slagkracht te geven met het oog op zowel het optimaliseren van het hogeschoolonderwijs en het scherper profileren van deze opleidingen als het verder uitbouwen van het potentieel inzake onderzoek en dienstverlening. Om de hogeschoolopleidingen van twee cycli te academiseren moeten ze immers worden ingebed in het onderzoek. Voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van het onderzoek in de schoot van de associaties zullen de universitaire Onderzoeksraden verantwoordelijk zijn.

- **Het decreet op de Hogere Zeevaartschool**

De Hogere Zeevaartschool is vandaag de enige hogeschool die nog rechtstreeks ressorteert onder de voogdij van de Vlaamse Gemeenschap. Het is wenselijk dat ook de Hogere Zeevaartschool volwaardig haar plaats kan innemen in de vigerende hoger onderwijscultuur.

De Hogere Zeevaartschool krijgt haar volledige integratie in het Vlaamse hogescholenlandschap. Dit houdt in dat de Vlaamse Gemeenschap als inrichtende macht de Hogere Zeevaartschool overdraagt aan een autonoom orgaan. Krachtens artikel 24 van de grondwet moet dit gebeuren bij bijzonder decreet. De Hogere Zeevaartschool krijgt de bestuursvorm van een Vlaamse Autonome Hogeschool.

De integratie van de Hogere Zeevaartschool in het Vlaamse hogescholenlandschap vergt naast deze overdracht, ook bepalingen inzake financiering en personeelsaangelegenheden die evenwel bij gewoon decreet kunnen worden vastgelegd.

De volledige integratie van de Hogere Zeevaartschool in het hogescholenlandschap zal deze instelling het optimale kader bieden om haar nationale en internationale positionering verder te versterken. Deze integratie houdt daarenboven in dat het decreet op de Hogere Zeevaartschool en de bijhorende besluiten van de Vlaamse regering volledig kunnen worden opgeheven. Dit betekent een wezenlijke vereenvoudiging van de regelgeving.

- **Sociale toelagen/beurzen**

Bij de hervorming van het Vlaams hoger onderwijslandschap staan de studenten en dus niet de structuren centraal. De democratisering van ons onderwijs moet worden versterkt. Vooreerst mag de Bolognaverklaring geen afbreuk doen aan ons open toelatingsbeleid. Ook mag de implementatie van deze verklaring niet leiden tot studieduurverlenging. Dit is nefast voor de democratisering, het staat haaks op onze hoge kwaliteit en het is moeilijk te verenigen met het concept "levenslang leren".

Het decreet inzake studietoelagen zal worden aangepast aan de nieuwe structuur van het hoger onderwijs te gevolge van de implementatie van de Bolognaverklaring. In datzelfde kader zal de mogelijkheid worden onderzocht om het stelsel van studietoelagen verder te internationaliseren. Tegelijk zal worden gestart met de herziening van het huidige concept van de studietoelagen en de sociale voorzieningen. In 2002 zal een task force worden opgericht, die op basis van de verzamelde gegevens een strategisch plan zal uitwerken met het oog op een decreetwijziging.

Op basis van een analyse van de huidige bestedingen van de overheidsmiddelen voor sociale voorzieningen voor studenten moet bekeken worden of het nodig is een meer selectieve inzet ervan na te streven. Tevens zullen we onderzoeken of de beschikbare middelen niet efficiënter kunnen worden gebruikt. De op stapel staande associaties van universiteiten en hogescholen vormen een nieuw instrument om te komen tot een nog doelmatiger besteding ervan. Er zal decretaal worden vastgelegd dat minstens over de belangrijke beslissingen inzake het sociaal beleid van de instellingen op niveau van de associatie overleg dient te worden gepleegd en een beleidsplan opgesteld.

- **Decreet LUC/TUL**

De Vlaamse regering zal in het komende jaar een ontwerp van decreet indienen over het Limburgs Universitair Centrum en de transnationale Universiteit Limburg, de TUL.

Met dit ontwerp van decreet beoogt de Vlaamse regering:

- een modernisering van de bestuursstructuur van het Limburgs Universitair Centrum zoals die werd doorgevoerd voor de Universiteit van Gent en het Universitair Centrum Antwerpen en later voor de Universitaire Instelling Antwerpen. Hierbij zal de samenstelling en de wijze van samenstelling van de Raad van Bestuur worden herzien. Ook het takenpakket en de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur moeten herbekeken worden in het licht van een andere bestuursverhouding tussen het vast bureau/college van bestuur en raad van bestuur.

- de noodzakelijke aanpassingen aan het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap door te voeren om de bepalingen van het Verdrag over de oprichting van de transnationale Universiteit Limburg te implementeren. Dit is immers noodzakelijk om in uitvoering van dit Verdrag voor de tUL de financiering van de opleidingen en van de investeringen te regelen en voor de Vlaamse studenten die zich aan deze instelling inschrijven sociale toelagen toe te kennen
- Ook dient de toegang te worden geregeld van de tUL tot de financieringskanalen voor onderzoek

- **Evaluatie van de lerarenopleiding**

De stuurgroep die de evaluatie van alle lerarenopleidingen op het getouw heeft gezet tijdens het academiejaar 2000-2001, heeft half september 2001 zijn rapport neergelegd. Naast een gedegen en grondige analyse van de situatie bevat het rapport een hele reeks concrete aanbevelingen die ik thans wil analyseren na een laatste confrontatie met de vertegenwoordigers van alle geledingen. Afsluitend zal op 17 november 2001 een globale studiedag doorgaan. Nadien zal ik een ontwerp van decreet voorbereiden, dat de grondslagen zal leggen voor een grondige hervorming van de lerarenopleidingen. Dit decreet zal pas ingediend worden na goedkeuring van het reeds geciteerde structuurdecreet. Het is immers aangewezen de discussies niet door elkaar te halen. Anderzijds is het wel mogelijk de huidige lerarenopleidingen in een eerste benadering in het structuurdecreet te integreren. De voorbereiding van het decreet op de lerarenopleidingen zal voldoende tijd vergen, omdat ik een zeer ruime dialoog daaromtrent wens met de afnemers en de aanbieders.

De zelfstandige stage wordt geëvalueerd. Na deze evaluatie zullen er daarvoor mogelijkheden worden gecreëerd.

14. Leren uitbouwen tot een proces dat de hele levensloop omspant: "levenslang en levensbreed leren"

- **Actieplan levenslang en levensbreed leren**

Dit najaar wordt een stand van zaken van het actieplan "Een leven lang leren in goede banen" aan de Vlaamse regering voorgelegd. De beleidsaanbevelingen van het onderzoek naar de uitgangspunten en contouren van het beleid inzake levenslang leren in Vlaanderen, de bevindingen van het maatschappelijk debat alsook de visietekst "Vlaanderen als lerend trefpunt" werden aangegrepen om bijkomende acties op te nemen. Hiermee wil ik samen met mijn collega's anticiperen op het Europese Actieplan Levenslang Leren dat de Europese Commissie in het voorjaar 2002 zal lanceren.

Het maatschappelijk debat formuleerde twee belangrijke aandachtspunten, namelijk het leerplezier en de niet instrumentele functie van leren die in het begrip levensbreed leren vervat zit.

Om de zinvolheid en het plezier van het leren in de kijker te stellen, zal de Vlaamse overheid vanaf 2001 jaarlijks een Grote Leerweek organiseren. Het doel van dit initiatief is zoveel mogelijk volwassenen bewust te maken van de mogelijkheden om te leren en hen de weg te wijzen naar vormingsinitiatieven in hun buurt. Hierbij wordt de nodige aandacht aan de begeleiding van de opleiders geschonken.

De Vlaamse regering keurde op 15 juni 2001 de krijtlijnen goed van de samenwerking tussen de publieke vormingsactoren, als voorbode van de reorganisatie van de vormingssector in het perspectief van levenslang en levensbreed leren (volledige leercyclus kind – volwassene). Ik coördineer het ministerieel comité waarvan -naast de ministers bevoegd voor onderwijs en vorming, werkgelegenheid en economie- op korte termijn de minister bevoegd voor cultuur deel zal uitmaken.

Dit comité wordt ondersteund door een Interface samengesteld uit de leidende ambtenaren van onderwijs, VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling) en VIZO (Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen). In de toekomst zal de Interface zich – in samenspraak met de hiertoe bevoegde ministers – ook richten tot andere opleidingsverstrekkers.

In eerste instantie zal een gemeenschappelijke, transparante en geactualiseerde database worden ontwikkeld, die het opleidingsaanbod tot bij de klant brengt. De informatie kan ter beschikking worden gesteld via internet, via een call center en/of op andere plaatsen waar potentiële gebruikers aanwezig zijn (bijvoorbeeld lokale werkwinkels). Op deze manier kunnen de uitwisseling, bundeling en verspreiding van de reeds beschikbare gegevens worden verbeterd. Bij de uitwerking van de Interface zullen ook de positionering en de taakbepaling van de Edufora besproken worden. Ondertussen legden de Edufora het behoeftedetectierapport Vlaanderen neer en werken zij aan een educatief richtplan.

In het kader van Levenslang Leren staat het uitbouwen van een geïntegreerd model van erkenning en beoordeling van verworven competenties centraal. Daarvoor is dringend nood aan een sluitend en transparant referentiekader (opleidingen- en kwalificatiestructuur). De werkgroep "elders verworven competenties" zal een breed gedragen conceptueel model rond de (h)erkenning van verworven competenties uitwerken. De werkgroep omvat vertegenwoordigers van zowel de beleidsdomeinen werkgelegenheid en onderwijs als de VDAB, de sociale partners, de SERV en de VIOR. Onderzoek naar bestaande praktijken in binnen- en buitenland, dat wordt uitgevoerd door het Hoger Instituut van de Arbeid (KULeuven) en de Universitaire Instelling Antwerpen ondersteunt de werkzaamheden. Dit werkingsjaar zal de werkgroep een nota opstellen met beleidsvoorstellen voor de Vlaamse Regering. Om vanuit het denkwerk rond EVC te kunnen komen tot concrete beleidsmaatregelen, zullen experimenten bij geïnteresseerden rond concrete deelaspecten worden opgezet.

- **Hertekening van het onderwijslandschap voor volwassenenonderwijs**

Nu het decreet van 2 maart 1999 betreffende het volwassenenonderwijs twee jaar in werking is, leert de ervaring dat er met dit decreet heel wat nieuwe kansen voor het volwassenenonderwijs gecreëerd zijn. De Centra voor Volwassenenonderwijs zijn volop bezig de mogelijkheden die in dit decreet vervat liggen te implementeren. Dit is trouwens een proces dat wel enkele jaren zal vergen. Tegelijk wordt reeds duidelijk dat de centra meer mogelijkheden en vooral meer autonomie moeten krijgen. De centra moeten een soepel personeelsbeleid en in

het bijzonder een soepel rekruteringsbeleid kunnen voeren. Hiermee wordt zowel afstemming op de vraag naar opleiding bedoeld als op de behoefte aan opleiders. Dergelijke autonomie kan maar als deze ook gepaard gaat met een rechtstreekse verantwoordelijkheid voor de aanwending van de middelen. Hiervoor is enveloppefinanciering een geschikt instrument. Enveloppefinanciering vergt op zijn beurt echter voldoende schaalgrootte.

Een andere ervaring is dat de afstemming van het volwassenenonderwijs op het secundair onderwijs een zeer goede zaak is/wordt voor de transparantie van het onderwijsaanbod en voor de doorstroming van het secundair onderwijs naar het volwassenenonderwijs. Deze afstemming mag echter niet te rigide worden doorgetrokken (naar bijvoorbeeld de onderwijsorganisatie) zoniet mist het volwassenenonderwijs de soepelheid om aan te sluiten bij de behoeften van de cursist en van de maatschappij. In die zin zal het nodig zijn het volwassenenonderwijs minder schools te maken.

Een belangrijke aangelegenheid die nog steeds op invulling wacht, is de afstemming van het aanbod tussen de verschillende opleidingsinstanties in de Vlaamse Gemeenschap. De doelstelling van dergelijke afstemming is de beschikbare middelen maximaal te laten renderen. De uitbouw van een instrumentarium voor deze afstemming is noodzakelijk.

Even belangrijk is dat er voor de volwassenen een systeem van studie(keuze)oriëntering wordt uitgebouwd, aangevuld met een systeem van leertrajectbegeleiding. Dat is trouwens complementair aan de taakafstemming tussen de verschillende opleidingsaanbieders.

Al deze vaststellingen leiden tot de conclusie dat het nodig is een volgende decretale stap te zetten in de uitbouw van het volwassenenonderwijs. Die decretale regeling zal de aangehaalde beleidsopties opnemen en een totaalvisie op het volwassenenonderwijs met inbegrip van de basiseducatie, vastleggen. De bestaande regelgeving zal daarin geïntegreerd worden tot een coherent en transparant geheel. Daarin of simultaan in een afzonderlijk decreet zal ook een samenwerkingsmodel tussen de verschillende opleidingsaanbieders geconcipeerd worden.

15. Kleurrijk Vlaanderen

Tijdens het schooljaar 2000-2001 is het project "Kleurrijk Vlaanderen" opgestart. Verschillende visiegroepen denken in het kader van dit project na over de toekomst van Vlaanderen. "Vlaanderen als lerend trefpunt", één van de visiegroepen, werkt op dit ogenblik aan een tekst die -naast een beschrijving van de toekomstige ontwikkelingen- de strategische doelstellingen voor een lerende maatschappij weergeeft. De daaruit afgeleide concrete doelen zouden moeten leiden tot concrete engagementen, zowel van de overheid als alle andere actoren die betrokken zijn bij opleiding en vorming. Aldus kunnen ze dienen als basis voor het uitwerken van toekomstige beleidsmaatregelen.

Op dit ogenblik is een evaluatieronde aan de gang om de verdere werkzaamheden vorm te geven. Alleszins zal, via de visiegroepen, via brede maatschappelijke discussie en via het Forum 21 (een denktank van onafhankelijke experts) verder gewerkt worden aan een toekomstvisie voor Vlaanderen.

16. Het onderwijs internationaliseren

- **Optimaliseren van de bilaterale samenwerking**

Om de impact van de bilaterale onderwijskundige samenwerking te vergroten, is het noodzakelijk dat deze zich toespitst op een beperkt aantal prioritaire landen en thema's.

De buurlanden blijven uiteraard prioritaire partners voor het Vlaamse onderwijsbeleid. Belangrijke thema's waarrond samenwerking mogelijk is, zijn talenonderwijs, de follow-up van de Verklaring van Bologna en de (her)waardering van de leraren.

Met Marokko is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tot 2004. De krachtlijnen van de samenwerking zijn uitbreiding van het onderwijs in eigen taal en cultuur voor Marokkaanse kinderen in de Vlaamse Gemeenschap, ondersteuning van veralgemening van het basisonderwijs, uitbreiding van het "enseignement collégial", ondersteuning van het niet-formeel onderwijs, uitwisselingen van expertise op het vlak van ICT, versterking van het secundair technisch onderwijs en de afstemming ervan op de arbeidsmarkt, uitwisseling van ervaring op het vlak van onderwijs voor kinderen met speciale noden. Nog dit werkingsjaar zal ik ook met Turkije een samenwerkingsovereenkomst sluiten.

Met de Russische Federatie wordt een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten. De domeinen van samenwerking zijn participatie en gelijke kansen met bijzondere aandacht voor het onderwijs aan kinderen met speciale noden, onderwijsrechten en minderheden.

De samenwerking met Zuid-Afrika wordt verder gezet. Gelet op de impact van HIV/AIDS op de gehele Zuid-Afrikaanse samenleving en op het onderwijs in het bijzonder, kan er via het onderwijs preventief opgetreden worden ten aanzien van deze problematiek.

- **Voorzitterschap van de Europese Unie**

In de tweede helft van 2001 zal ik als voorzitter van de Europese Raad van Onderwijsministers de Europese debatten leiden met betrekking tot onderwijsaangelegenheden. De belangrijkste uitdaging is te komen tot een meerjarenstrategie voor de implementatie van de Europese doelstellingen voor onderwijsstelsels die tijdens de Top van Stockholm zijn voorgelegd. Op deze manier leveren de onderwijsministers van de Europese Unie een bijdrage tot de totstandkoming van de algemene doelstelling van de Top van Lissabon: "Tegen 2010 wil de Europese Unie 's werelds meest dynamische en competitieve, op kennis gebaseerde economie worden". De debatten zouden moeten uitmonden in een concreet werkprogramma voor de komende 5 jaar dat onder het Spaans voorzitterschap zou worden bekrachtigd.

Het is mijn intentie tijdens het Belgisch voorzitterschap de economische invalshoek van de Europese Commissie met betrekking tot onderwijsaangelegenheden aan te vullen met aandachtspunten zoals: sociale cohesie, opvoeding tot burgerschap, inspraak en democratie. Het is de bedoeling deze thema's in te brengen in de werkzaamheden van het Onderwijscomité en de Raad Onderwijs. Tijdens de discussies zal ik de aandacht vestigen op de rol van het onderwijs in het uitbouwen en verzekeren van het democratisch gehalte van de maatschappij. Vandaar dat alle bijeenkomsten die tijdens mijn voorzitterschap zullen plaatsvinden, zijn ondergebracht onder het centrale thema "participatie, sociale cohesie en burgerschap" met als orgel-

punt de Europese conferentie op 28 november over de betrokkenheid van leerlingen, ouders en leerkrachten bij het schoolbeleid.

Tijdens mijn voorzitterschap zal het Europees Jaar van de Talen 2001 worden afgesloten met een resolutie betreffende het vreemdetalenonderwijs en een feestelijk gebeuren dat zal plaats vinden in het Europees Parlement op 7-8 december 2001.

Tijdens de eerste helft van 2002 zal ik, in het kader van de Trojka-samenwerking tussen België, Spanje en Denemarken, mij verder inzetten om de continuïteit te verzekeren tussen het Belgisch en Spaans voorzitterschap voor wat betreft de onderwijsdossiers.

Stand van zaken van de uitvoering van de resoluties en moties aangenomen door het Vlaams Parlement

Resoluties

nr 425 (2000-2001) studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs

Naar aanleiding van deze resolutie werden de verschillen in de regelgeving voor de studietoelagen in het hoger en in het secundair onderwijs onderzocht. Op basis van de vastgestelde verschillen werden simulaties uitgevoerd. Deze zullen gebruikt worden om de budgettaire gevolgen en de financiële haalbaarheid in te schatten van het invoeren van een jokerbeurs voor niet-leerplichtigen in het secundair onderwijs, de gelijke behandeling van samenwonenden en gehuwden, de uitbreiding van de mogelijkheden om beroep te doen op een vermoedelijk inkomen, de invoering van een bodem-KI, het meetellen van een ontbrekende ouder als "persoon ten laste", het verhogen van het toelagebedrag.

De discussie rond het al dan niet invoeren van studietoelagen in het basisonderwijs wordt in een later stadium opgestart en zal worden gekoppeld aan de discussie inzake de kosteloosheid.

nr 537 (2000-2001) arbeidsservaring tijdens deeltijdse leerplicht

Voor jongeren die niet tewerkgesteld zijn en niet terecht kunnen in een brugproject wordt gezocht naar een andere, zinvolle invulling van de drie dagen dat zij niet binnen het Centrum voor Deeltijds Onderwijs worden opgevangen. Een mogelijke piste is het bevorderen van de arbeidsattitude van de betrokken jongeren. Hiertoe moeten samenwerkingsverbanden met derden gesloten worden.

nr 600 (2000-2001) nastreven algemeen rookverbod in Vlaamse instellingen voor leerplichtonderwijs

Momenteel wordt een initiatief voorbereid waarin enerzijds de aandacht van de schoolbesturen gevestigd wordt op de bestaande regeling inzake roken op school en anderzijds een aanbeveling wordt gedaan om dit rookverbod uit te breiden tot de gehele school. Dit komt neer op een interne afspraak om het wettelijk rookverbod te verscherpen.

Moties*nr 507 (2000-2001) politiek op school*

In de vakoverschrijdende eindtermen "opvoeden tot burgerzin" werd rekening gehouden met de bepalingen van deze motie. In de tweede graad betreft het eindtermen voor de thema's "mensenrechten" en "actief burgerschap en besluitvorming". In de derde graad gaat het om de thema's "democratische raden en parlementen", "maatschappelijke dienstverlening" en "wereldburgerschap". Op 8 december 2000 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan het ontwerpdecreet tot bekrachtiging van de eindtermen van de tweede en derde graad van het gewoon secundair onderwijs. Tijdens de zitting van 22 januari 2001 van de Commissie Onderwijs en Vorming is het ontwerp voorgelegd als voorbereidende stap op de bekrachtiging door het Vlaams Parlement.

nr 575 (2000-2001) kosten van opleiding tot beroepspiloot

De opleiding tot lijnpiloot zal in het hogescholenonderwijs geïntegreerd worden na de decretaal voorziene evaluatie van het opleidingsaanbod in het hogescholenonderwijs en binnen het algemene kader van de initiatieven voor de optimalisering van het hogescholenonderwijs. De integratie wordt voorzien vanaf het schooljaar 2002-2003, of ten laatste vanaf het schooljaar 2003-2004.

Omdat de betrokken studenten organieke studenten van een hogeschool zullen worden, zullen zij ook kunnen genieten van de in de hogescholen gangbare stelsels inzake financierbaarheid, inschrijvingsgelden en studiefinanciering (studietoelagen, sociale voorzieningen). Hoewel de opleiding ongetwijfeld vrij duur zal blijven, zal de integratie de financiële last voor de studenten aanzienlijk kunnen verminderen.

nr 637 (2000-2001) doventolken in onderwijs

De stuurgroep "studeren met een handicap" met vertegenwoordigers van de overheid en van de hogescholen en universiteiten, heeft de inhoud van deze motie mee opgenomen in haar werking.

Via een verhoging van de financiële middelen kunnen nu, voor het eerst ook enkele leerlingen uit het basisonderwijs een beroep doen op een doventolk. Algemeen kunnen meer leerlingen in het systeem instappen.

nr 670 (2000-2001) regeringsstandpunt inzake implementatie van Sorbonne en Bolognaverklaring

Momenteel wordt een voorontwerp van decreet ter zake voorbereid dat rekening houdt met de elementen van de resolutie. De inwerkingtreding van het decreet is voorzien vanaf het academiejaar 2002-2003.

nr 671 (2000-2001) maatregelen in het onderwijs om opleidingen verpleegkunde aantrekkelijker te maken.

Dergelijke maatregelen zullen deel uitmaken van de implementatie van de nieuwe structuur hoger onderwijs, die binnenkort concreet vorm zal krijgen.

Voor het secundair onderwijs werd een protocol gesloten met minister Aelvoet. Hierin is een versoepeling opgenomen van de toegang tot de vierde graad van het secundair onderwijs voor de opleiding tot verpleegkundige. Via de VDAB kunnen volwassenen nu ook terecht in deze opleiding. De organisatiemogelijkheden voor de scholen zijn eveneens versoepeld. Zij kunnen nu ook 's avonds de opleiding organiseren.

Binnen de Europese Structuurfondsen (doelstelling 5) loopt het Project Anders Kiezen (PAK) dat ook jongens wil sensibiliseren te kiezen voor opleidingen in de verpleegkundige en verzorgende sector.